

**Prof. dr Braco Kovačević, redovni profesor, naučni savjetnik
Evropskog defendologija centra Banja Luka**

MITOVI O SRBIMA I ŽELJA ZA BOMBARDOVANJEM

Medijska propaganda protiv srpskog naroda nije birala sredstva kako bi se srpski narod prinudio na kapitulaciju, ponizio i apsolutno potčinio gospodarima Novog svjetskog poretka. Ali, i pored toga, pojavljuje se knjige koje ukazuju na medijsku manipulaciju i propagandne falsifikate koje su protiv Srba koristili njegovi neprijatelji.

Jedna od takvih je knjiga Mišela Kolona, *Poker menteur les grandes puissances la Yougoslavie et les prochaines guerres (Lažljivi poker – velike sile, Jugoslavija i budući ratovi)*.

U knjizi Kolon piše o pravilima propagandne manipulacije koja je posebno dolazila od strane režima Alije Izetbegovića u bivšoj Bosni i Hercegovini:

1. *mit o Srbima kao osvajačkom narodu* – je falsifikat kojim se zapadnoj javnosti servirala stereotipna poruka o Srbima kao primitivnoj, osvajačkoj i rušilačkoj rulji, a Srbiji kao državi koja želi da pokori male, miroljubive i nezaštićene narode; šireći mit o Srbima kao osvajačima a Bošnjacima kao žrtvama, mediji su sprečavali javno mnjenje da shvati šta se zapravo dešavalo;
2. *mit o srpskim zločinima – prikrivati ratne zločine „naših prijatelja“*, pravilo je propagandne poruke koje je imalo dva osnovna cilja, prvi, da se prikrivaju ratni zločini „prijateljske strane“ (bošnjačke i hrvatske) i, drugi, da se ne objavljuju informacije srpskih medija, odnosno da se one ignorišu i bojkotuju; ovakve izmanipulisane ratne laži i falsifikati su vješto plasirani kako prema srpskom narodu, tako i prema pripadnicima snaga UN; na primjer, kada su kod Sarajeva, 3. septembra 1992. godine, rakete srušile talijanski humanitarni avion Ujedinjenih nacija, odmah su sredstva informisanja optužila Srbe, mada su UN utvrdile da iza toga stoji bošnjačka vojska, i afera se brzo zataškala, a sankcije nisu uvedene Izetbegovićevom režimu;
3. *mit o srpskoj opasdi Sarajeva – prikazati ga kao grad žrtvu*, odnosilo se na to da su Srbi medijski stanizovani i optuženi kao „davitelji Sarajeva“, kao što su bili optuženi i za Dubrovnik čiji je stari grad pod zaštitom UNESKA; Sarajevo je prikazano kao grad patnji djece, starih i iznemoglih lica, a u ovoj srbofobičnoj matrici emocionalnog narativa, Srbi prikazivani kao svirepi, okrutnici i bezdušnici koji blokadom i ratnim razaranjem uvećavaju patnje civilnog stanovništva; iako je

Sarajevo bio podijeljen grad u kojem su bile i srpske četvrti koje su bombardovale muslimanske snage ubivši sedam hiljada Srba, ipak je u bestijalnoj medijskoj propagandi grad Sarajevo prikazivan kao „žrtva“ kojeg Srbi kao napadači iz spolja i inostranstva opsjedaju i „dave“; neki vojni oficiri iz Velike Britanije i Sjedinjenih Država su isticali da Izetbegovićeva vlada sama izaziva teške patnje svoga naroda kojeg drži kao taoca ali, ipak, se ta činjenica nije mogla naći u unaprijed režiranoj medijskoj propagandi; o monstruoznosti ratne propagande Kolon kaže: „ne radi se o opsadi u pravom smislu riječi. Srbi nemaju namjeru da natjeraju grad da se preda. I više od toga, samo ako nisu izazvani, ne sprečavaju humanitarne konvoje da uđu u grad... Novinari imaju sklonost da zaborave da veliki dio pomoći UN stiže bilo iz same Srbije, bilo preko teritorija pod kontrolom Srba... Dok sam boravio u Sarajevu, sve prekide vatre prekršile su vladine snage... Neke gradske nesreće nametnute su aktom sarajevske vlade... Vladini vojnici, na primer, bombardovali su aerodrom, glavnu tačku na koju je stizala međunarodna pomoć. Štampa i neke vlade, uključujući i vladu SAD, obično pripisuju te pucnje Srbima. U tom slučaju bombardovanje obično zatvara aerodrom na izvjesno vrijeme, zbog čega skaču cijene na crnom tržištu namirnica koje ulaze u grad putevima koje kontrolišu zapovjednici bošnjačke vojske i vladini zvaničnici“;

4. *mit o veličini i broju srpskih zločina – demonizacija ne smije imati vezu sa stvarnim činjenicama*, je mit koji optužuje Srbe za zločine granatiranja i rušenja, na primjer Dubrovnika, sa po 1.500 granata dnevno, a da pri tom nije objavljena ni jedna slika stvarnih ruševina; ili, na primjer, bošnjačka strana je prikazivala svoje ljude „mršavim kao kosture po srpskim koncentracionim logorima“, mada se dobro znalo da se radilo o bolesnim i neuhranjenim osobama, ali to nije smetalo ratnoj propagandi da Srbe prikažu kao „zle“, a Muslimane kao „dobre“ i da na toj propagandnoj manipulaciji kao „istini“ traže podršku i pomoć sa Zapada;
5. *mit o srpskom zločinaštvu – izvršiti dijabolizaciju jednog naroda*, jeste nastojanje ratne propagande da se dijabolizacija, demonizacija i satanizacija srpskog naroda prikaže „primjerima“ o „zločinačkoj prirodi“ Srpskog naroda koji je sposoban samo da čini zlo i koje treba prikazati kao „ratne zločince“ što je „haška pravda“ i učinila; „haška pravda“ je imala dva cilja: prvi, da se pokaže da su Srbi krivi za raspad SFRJ i sve ono što se događalo u ratu nakon toga i, drugi, da se osudi cjelokupno vojno, policijsko i političko rukovodstvo Srba kako bi se Srbima dalo do znanja da je svaki pokušaj suprostavljanja Novom Svjetskom Poretku besmislen i unaprijed osuđen kao poraz;
6. *mit o srpskoj svireposti – ili kako jedan režim ubija vlastiti narod*; s obzirom da je vrijedilo ubjeđenje da Srbi nisu dovoljno „efikasni i

svirepi“, neophodno je bilo da režim Alije Izetbegovića medijsku harangu i bestijalnu propagandu izrazi gnusnim aktima nasilja i zločina protiv sopstvenog naroda a za koje će okriviti Srbe kako bi se zadobila podrška međunarodnog javnog mnjenja i međunarodne politike Zapada; u tom smislu su bombardovani civili koji su stajali u redu za hljeb pred jednom sarajevskom pekarom, podmetnute eksplozije na groblju, snajperski gađani civili; pa i masakr na Markalama je izrežiran u tom smislu da se pridobiju saveznici za bombardovanje Srba; za sve akcije muslimanskog režima protiv sopstvenog naroda znale su vlade Zapada, ali su to vješto prikrivale – „izmišljanja su, napominje francuski general Pjer Mari Galoa, bila mnogobrojna, od priče o eksploziji u ulici Vase Miskina, ispred pekare, zatim afere na pijaci Markale (atentat), zašto su pogrešno optuženi Srbi, zapravo su u stvari, muslimani iz Sarajeva `gađali` sami sebe (odnosno, mješovitu srpsko-muslimansku populaciju), da bi za taj odvratan zločin optužili Srbe. Stvoren je, takođe, mit o opsadi Sarajeva od strane srpske vojske, tako da je `humanitarni` Zapad došao na ideju da je apsolutno neophodno učiniti nešto protiv te opasade“.

Od kako je otkrivena, propagandna moć televizije se dobro vidjela u ratovima koji su obilježili XX vijek, a koji sada snažno obilježavaju i ratove XXI vijeka.

Ratovi prije, a danas posebno, se ne mogu voditi samo vojničkim sredstvima, nego i različitim medijskim sredstvima.

Prethodni ratovi u bivšoj Jugoslaviji i Bosni i Hercegovini su pokazali da je „medijski makijavelizam“ dotle bio izražen da su, za svoje laži kojima su demonizovali i satanizovali jednu stranu, a drugu prikazivali kao „nevine žrtve“, novinari i urednici dobijali „prestižne“ nagrade za „mir“ i „humnost“ iako su, kršeći profesionalnu etiku, ljudska prava i međunarodno pravo, manipulirali javnim mnjenjem podstičući rat i mržnju. Roj Gatman, koji je reportaže „iz Bosne“ zapravo pisao i slao iz Zagreba, Peni Maršal, kao i drugi, su svojim pričama o „srpskim koncentracionim logorima“ snažno uticali na američko, prije svega jevrejsko, javno mnjenje koje je podržalo američku militantnu politiku prema Balkanu.

Kada je 1999. godine, bez odluke Savjeta bezbjednosti, NATO započeo rat protiv SR Jugoslavije sve su informacije koje su dolazile „od druge strane“ bile cenzurisane. „Sve informacije o ratu NATO protiv Jugoslavije koje do nas stižu, moraju prvo da prođu cenzuru alijanse“, izjavio je Franc Bauer, tadašnji urednik nedjeljnika *Trend* i funkcioner organizacije *Reporters Without Borders*, organizacije koja se, kako su oni za sebe govorili, bori za slobodu medija u onim zemljama u kojima ona ne postoji. Međutim, desilo se da i „kod kuće“ nije moguće slobodno informisanje. „Slobodno informisanje je nemoguće“, izričit je Bauer, dodajući da to isto važi i za Austriju, koja često „cijelom svijetu drži lekcije“. Kao i u drugim dijelovima svijeta, tako su i u Austriji izdavači i

urednici medija veoma disciplinovano i kooperativno prihvatili uputstva o propagandnom ratu. A, što je najgore, tih činjenica su svjesni i gledaoci i čitaoci, ali se nisu previše bunili. I upravo to pokazuje svu farsu i laž u vezi sa pričom o „nezavisnim“ i „slobodnim medijima“, kao i o „slobodi medija“ na Zapadu. A, dokle ide ta politika poltronstva i podaništva „Velikom Bratu“, pokazivao je i zahtjev *Neue Kronen zeitung* fotoreporterima i kameranima na Kosovu da više ne slikaju i ne snimaju „svaki pogođeni traktor“ i „kolateralne greške“ jer to pomaže srpsku propagandu. „Još nekoliko ovakvih slika i NATO će izgubiti propagandni rat“, izjavio je tada reporter Austrijske radio televizije u trenutcima kada su „humanitarni“ bombarderi iz vazduha bacali smrtonosne i ekološki zagađujuće i kontaminirane „tepihe bombi“.

Time se pokazuje da propagandisti na svijet gledaju iz perspektive *moralnog relativizma*.

U ratu u bivšoj Jugoslaviji i Bosni i Hercegovini, a i poslije njih, mediji su odigrali sramnu i nemoralnu ulogu šireći laž i propagandne stereotipe mržnje. Da nije bilo medija, a i onih koji ih koriste da bi ostvarili profit, kao i strateške geopolitičke interese, ne bi se ni ratovalo, raseljavalo, ginulo, umiralo, obolijavalo i patilo. Zahvaljujući njima i interesima onih koji su njima ekonomski, politički, ideološki i vojno manipulirali, došlo je do uništavanja demografske biloške supstance, ekonomske i proizvodne infrastrukture, a ogroman broj ljudi je ostao bez posla tako da njihova djeca nisu imala gotovo nikakvu šansu da se zaposle i da ljudski žive u nekakvom od strane UN projektovanom *održivom razvoju*.

U odnosu u kojem su informacije i mediji postali direktno zavisni od vojnih i političkih centara moći, televizija postaje sredstvom *semantičkog terora* i „pranja mozgova“, sredstvom širenja laži i podvala, tako što: preparira informacije i manipuliše pridavajući značaj marginalnim i manje bitnim problemima, i ne dopuštajući razvoj Istine i kritičkog mišljenja, već provodi apologiju subjekta moći tako što se kontrolom medija utiče na domaće i svjetsko „javno mnjenje“, ukida javnost i autonomija javnog mnjenja, fabrikujući ga i manipulišući njime. Pod uticajem vlada, raznih propagandnih agencija i medija, a u ne znanju, neinformisanosti i dezinformisanosti, ljudi na Zapadu, ali i u mnogim drugim zemljama, prihvataju *lažne* informacije kao *istinite*.